

Asia: VN/25455/2023

Ehdotus Suomen REPowerEU-rahoituksen käyttökohteiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää Valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta lausua otsikkoaiheessa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on sitoutunut EU:n ja Suomen ilmastotavoitteisiin sekä 1,5 asteen ilmastopolitiikkaan. Elinkeinoelämä on muun muassa laajalla tiekarttatyöllään vahvasti tavoittelemassa Suomen hiilineutraalisuutta vuodelle 2035. Tiukatkin ilmastotavoitteet on mahdollista saavuttaa yritysten kilpailukyky ja kansalaisten ostovoima säilyttäen Suomessa ja Euroopassa, mutta politiikkaohjauksen on oltava johdonmukaista ja ennakoitavaa.

Elinkeinoelämä painottaa, että samalla kun päästöjä vähennetään, on huolehdittava yritysten mahdollisuudesta investoida ja pärjätä kansainvälisessä kilpailussa.

TAUSTA

REPowerEU-suunnitelman tavoitteena on lopettaa EU:n riippuvuus Venäjältä peräisin olevista fossiilisista polttoaineista ja nopeuttaa vihreää siirtymää. REPowerEU on osa elpymis- ja palautumistukivälinettä (RRF) ja sen uusi avustusmuotoinen rahoitusosuus on kooltaan 20 mrd. euroa. Suomella on käytettävissä olevaa ei-takaisin-maksettavaa lisärahoitustukea 113 miljoonaa euroa, minkä lisäksi Brexit-mukautusvarauksesta (BAR) on siirretty 14 miljoonaa euroa, eli Suomella on käytettävissä yhteensä 127 miljoonaa euroa. Jäsenmaiden REPowerEU-lukuihin voidaan ehdottaa uudistuksia ja investointeja, jotka ovat käynnistyneet 1.2.2022 alkaen. REPowerEU-luvun

toimenpiteitä koskevat yleiset RRF-varojen käyttöä liittyvät aikarajat, mikä tarkoittaa, että hankkeet on saatettava valmiiksi Q2/2026 mennessä.

Suomen REPowerEU-luvussa uudistukseksi on määritelty vihreää siirtymää koskevan luvituksen sujuvoittaminen. Investointeja on suunnitelmassa kaksi: puhtaan energian ja materiaalivirtojen t&k ja pilotointi (tutkimuslaitosten suorahoitus) sekä panostukset puhtaaseen siirtymään.

EK:N LAUSUNTO

EK pitää hyvänä, että REPowerEU-rahoitusta ehdotetaan kohdennettavaksi vihreään siirtymään. Suomessa on EK:n vihreän siirtymän dataikkunan hankeseurannan (<https://ek.fi/tutkittua-tietoa/vihreat-investoinnit/>) mukaan suunnitteilla yli 150 miljardin euron edestä vihreän siirtymän investointeja. Valtaosa investointihankkeista suuntautuu päästöttömän sähkön tuotantoon, mikä luo pohjan sähköä käyttävän teollisuuden investoinneille.

Yhteisenä nimittäjänä kaikille investointihankkeille on investointiluvitus, jonka nopeuttaminen on keskeinen kansallinen kilpailukykytekijä sekä investointien houkuttelussa että Suomen omien päästöjen vähentämisessä. Hallitusohjelmassa on osoitettu kiitettävää huomiota investointiluvituksen sujuvoittamiseen, ja EK pitää kiitettävänä että REPowerEU-rahoitusta suunnitellaan kohdennettavaksi luvituksen sujuvoittamiseen. EK huomauttaa, että yksi keskeinen pullonkaula luvituksessa ovat hallintovalitusten pitkät käsittelyaikataulut, joten lisäresurssien kohdentaminen myös hallintotuomioistuinten käsittelyjonojen purkamiseen olisi perusteltua.

Vahva vihreän siirtymän investointisuunnitelmien kanta antaa aihetta iloon, mutta seuraavaksi Suomen tulee varmistaa että mahdollisimman suuri osa investointisuunnitelmista realisoituu investointipäätöksiksi. Korkeiden nousu, kustannusinflaatio ja talousnäkyvien epävarmuus muodostavat haasteita investointisuunnitelmien toteuttamiselle, minkä lisäksi maailmalla ja myös EU:n sisällä käynnistynyt investointitukikilpailu uhkaa heikentää Suomen asemaa investointikohteena. Tätä taustaa vasten REPowerEU-rahoituksen hyödyntäminen voimakkaammin puhtaan siirtymän investointien vauhdittamiseen ja sen varmistamiseen, että ne toteutuvat Suomessa, on erityisen arvokasta.

EK:n vihreän siirtymän investointien listasta yhteensä n. 9,5 miljardin euron investointihankkeet tähtäävät toiminnan käynnistämiseen vuosina 2024-2026, painottuen akkuteollisuuteen, vetytalouteen, aurinkovoimaan, energiavarastoihin, biokaasuun, kiertotalouteen, lämpöpumppuihin sekä muihin keinoihin korvata fossiilisten polttoaineiden käyttöä. Olisi perusteltua sisällyttää puhtaan siirtymän investoinnin hankekoriin myös ns. retrofit-hankkeet, joissa modernisoidaan jo olemassa olevia laitoksia energia- ja resurssitehokkaammiksi tai korvataan uusilla teknologiainvestoinneilla fossiilisten poltto- ja raaka-aineiden käyttöä.

EK yhtyy VM:n näkemykseen, että investointien valmistuminen vuoden 2026 puoliväliin mennessä aiheuttaa tiukan reunaehdon ja että Suomen intresseissä on pyrkiä kuvaamaan investoinnin tavoitteet joustavasti siten, että tavoitteet katsotaan toteutuneiksi siinäkin tapauksessa, että rahoitettuja hankkeita ei ole saatettu loppuun asti valmiiksi RRF-asetuksen edellyttämässä aikataulussa.

EK pitää tärkeänä investointeja puhtaiden ratkaisujen TKI-toimintaan, ja aikataulutekijät huomioiden rahoituksen kohdentaminen suorarahoituksena tutkimuslaitoksille on perusteltua. EK katsoo, että rahoitus kannattaa kohdentaa mieluummin kertaluonteisiin kiinteisiin TKI-investointeihin kuin operatiivisiin jatkuviin kustannuksiin.

Lopuksi EK huomauttaa, että vaikka aiemmin suunnitellun kansallisen rahoituksen korvaaminen REPowerEU-rahoituksella on valtiontalouden liikkumavara huomioiden perusteltua, on kansallisesti tärkeää huolehtia rahoituksen saatavuudesta energiamurroksen ja vihreän siirtymän vauhdittamiseen myös vastaisuudessa ja varata siihen riittävät määrärahat.

Heinonen Ulla
Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Peljo Janne
Elinkeinoelämän keskusliitto EK